

รูปแบบวัฒนธรรมของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน

SECONDARY SCHOOL CULTURE MODEL FOR THE OFFICE OF THE BASIC EDUCATION COMMISSION

ชนกฤต เปรมสวัสดิ์¹, สุวรรณ ชอติสุกานต์²

Tanagrit Premsawas¹, Suwanna Chottsukan²

ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี¹,

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี²

tanagritprem@hotmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบวัฒนธรรมของสถานศึกษา จากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) สร้างรูปแบบวัฒนธรรมของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา 3) ตรวจสอบยืนยันรูปแบบ วัฒนธรรมของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถในเรื่อง วัฒนธรรมองค์การ จำนวน 19 คน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 110,092 คน กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมองค์การและผู้ที่มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบและ รูปแบบวัฒนธรรมของสถานศึกษา จำนวน 5 ท่าน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้เชี่ยวชาญร่วม ที่ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบและรูปแบบวัฒนธรรมของสถานศึกษา จำนวน 14 ท่าน โดยใช้เทคนิคสโนว์บอล ผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 1,120 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert Scale) วิธี ดำเนินงานวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ สถิติพื้นฐานและการ วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) โดยใช้โปรแกรมลิสเรล (LISREL Program)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) รูปแบบวัฒนธรรมของสถานศึกษาระดับมัศึกษามีองค์ประกอบหลัก 4 ด้านและมี องค์ประกอบย่อย 13 องค์ประกอบ 2) รูปแบบวัฒนธรรมของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิง ประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดีแสดงว่าโมเดลการวัดรูปแบบวัฒนธรรมของสถานศึกษาระดับมัศึกษามีความตรงเชิงโครงสร้าง 3) องค์ประกอบของรูปแบบวัฒนธรรมของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง $\chi^2 = 101.90$, $p = 0.000$, $RMSEA = 0.037$, $NFI = 1.00$, $CFI = 1.00$, $RMR = 0.012$

รูปแบบวัฒนธรรมของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ และองค์ประกอบย่อย 13 องค์ประกอบ แสดงดังตารางต่อไปนี้

องค์ประกอบหลัก	องค์ประกอบย่อย	น้ำหนักองค์ประกอบ
1.0 ความคิด	1.1 ปรัชญา	0.84
	1.2 วิสัยทัศน์	0.85
	1.3 พันธกิจ	0.50
	1.4 นโยบาย	0.84
2.0 ปฏิสัมพันธ์	2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับผู้ใต้บังคับบัญชา	0.89
	2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปฏิบัติงานกับผู้ปฏิบัติงาน	0.90
	2.3 ความสัมพันธ์กับชุมชนและเครือข่าย	0.69
3.0 ทรัพยากร	3.1 การระดมทุน	0.87
	3.2 การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	0.84
	3.3 การบริหารจัดการทรัพยากร	0.53
4.0 องค์การ	4.1 โครงสร้างองค์การ	0.90
	4.2 เป้าหมายองค์การ	0.86
	4.3 ระเบียบและกฎเกณฑ์องค์การ	0.79

คำสำคัญ : รูปแบบ, วัฒนธรรมของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ABSTRACT

The three objectives of the research were: i) to study and analyze the elements of secondary school culture compared to existing research and theories; ii) research a cultural model of secondary school in Thailand; and iii) verify a secondary school cultural model. The research sample consisted of 19 specialists knowledgeable in the culture of education organizations selected from 110,092 secondary school administrators and teachers in Thailand. The sample consisted of people directly immersed in the culture of their organization and school administrators. Five persons selected through purposive sampling provided information defining the cultural model of the school. Fourteen persons pilot tested the questionnaire regarding various factors and indicators of school culture by using snowball techniques. And one thousand and one hundred twenty school administrators and teachers selected through stratified sampling. The research methodology for data gathering include structured interviews combined with the Delphi technique to focus and validate the responses. A survey instrument using a five-point Likert scale was used to capture the data. Statistical processing of the data was done using fundamental statistic and confirmatory factor analysis using the LISREL structural equation modeling software.

The research results indicate: 1) Various models of culture in Thai Secondary Schools consist of 4 primary elements and 13 secondary elements. 2) The secondary school culture model in Thailand is congruent with school culture models described in global literature on the topic and is supported by

empirical data. The outcome of measuring the culture model in secondary schools in Thailand correlates to the existing literature and research. 3) The elements of a secondary school cultural model in a School under the Office of the Basic Education Commission of Thailand, The results are relevant to empirical outcome from ($\chi^2 = 101.90$, $p = 0.000$, $RMSEA = 0.037$, $NFI = 1.00$, $CFI = 1.00$, $RMR = 0.012$).

The four primary elements and 13 secondary elements identified in the secondary school culture model for Thailand are listed in the box below.

	Primary Elements		Secondary Elements	Score
1.0	Conceptual foundation	1.1	Philosophy of the school	0.84
		1.2	Vision and values	0.85
		1.3	Mission / obligations	0.50
		1.4	Principles to guide planning	0.84
2.0	Interaction / relationships	2.1	Administrators - Teachers	0.89
		2.2	Teacher - Teacher	0.90
		2.3	Teacher - Community	0.69
3.0	Resources	3.1	Financial (budget)	0.87
		3.2	Management	0.84
		3.3	Facilities and equipment	0.53
4.0	Organization	4.1	Structure	0.90
		4.2	Goals	0.86
		4.3	Rules and regulations	0.79

Keyword : Model, Secondary School Culture, The Basic Education Commission

บทนำ

วัฒนธรรมองค์การ มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตและการทำงานของบุคลากรในองค์การเป็นค่านิยมและความเชื่อที่มีร่วมกันอย่างเป็นระบบที่เกิดขึ้นในองค์การและใช้เป็นแนวทางในการกำหนดพฤติกรรมของคนในองค์การวัฒนธรรมจะเป็นตัวกำหนดมาตรฐานที่เหมาะสมเพื่อยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติว่าอะไรควรพูดหรือควรทำเพื่อใช้เป็นแนวทางในการควบคุมกำกับทัศนคติพฤติกรรมให้อยู่ในกรอบหรือขอบเขตที่เหมาะสม ความสำคัญของวัฒนธรรมโรงเรียนนักวิจัยได้สังเคราะห์ผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมโรงเรียนมีหลักฐานยืนยันว่า วัฒนธรรมโรงเรียนที่ดีและเข้มแข็งมีความสัมพันธ์อย่างสูงต่อการเพิ่มผลสัมฤทธิ์และแรงจูงใจของนักเรียน

ทั้งยังก่อให้เกิดการเพิ่มผลงานและความพึงพอใจแก่ครูอีกด้วย กล่าวคือ งานวิจัยของ Leslie J. Fyans, Jr;& Martin L. Machr (1990) [1] ซึ่งศึกษาถึงองค์ประกอบ 5 ประการของ วัฒนธรรมโรงเรียนได้แก่ 1) ความท้าทายทางวิชาการ 2) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) การให้การยอมรับต่อผลสัมฤทธิ์ 4) ความเป็นชุมชนของโรงเรียน และ 5) การรับรู้ถึงเป้าหมายของโรงเรียน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างนักเรียน 16,310 คน ใน 820 โรงเรียนของสหรัฐ พบว่า โรงเรียนที่มีวัฒนธรรมโรงเรียนเข้มแข็งใน 5 ประการดังกล่าวนักเรียนจะเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนสูงขึ้นอย่างชัดเจน

งานวิจัยของ Jerry L. Thacker และ William D. McInerney (1992) [2] เกี่ยวกับวัฒนธรรมโรงเรียนมี

ผลต่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน โดยกำหนดองค์ประกอบ 5 ด้านที่เป็นวัฒนธรรมโรงเรียน ได้แก่ 1) การระบุพันธกิจใหม่ 2) การกำหนดเป้าหมายที่ยึดผลลัพธ์จากตัวนักเรียน 3) การมีหลักสูตรที่สอดคล้องกับ เป้าหมาย 4) การพัฒนาอาจารย์ และ 5) การจัดระดับการตัดสินใจ พบว่าโรงเรียนที่มีวัฒนธรรมโรงเรียนดังกล่าว สามารถลดจำนวนนักเรียนตกซ้ำชั้นลงได้ถึง 10 เปอร์เซ็นต์ ผลวิจัยนี้ยังพบว่าสอดคล้องกับผลงานวิจัยอื่นๆ ที่ระบุว่าโรงเรียนที่มีวัฒนธรรมโรงเรียน ด้านมีพันธกิจชัดเจนมีวิสัยทัศน์ร่วม และมีเป้าหมายโรงเรียนแน่นอนสามารถเพิ่มผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนได้สูงขึ้น วัฒนธรรมโรงเรียนจะเป็นสิ่งที่ช่วยพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนได้เนื่องจากวัฒนธรรมโรงเรียนเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้บุคลากรมีค่านิยมและความเชื่อในการบริหารโรงเรียนร่วมกันผลการวิจัยของ Downer (1989 : 3136-A) [3] พบว่าประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของโรงเรียนมีส่วนเกี่ยวข้องกับรูปแบบพฤติกรรมที่ดีของครูการให้ความสำคัญทางวิชาการวิธีการเรียนการสอนสัมพันธ์ภาพที่ีระหว่างทางบ้านและทางโรงเรียนและที่สำคัญที่สุดคือวัฒนธรรมโรงเรียนซึ่งประกอบด้วยความมุ่งประสงค์ที่ชัดเจนและความร่วมมือของบุคลากรในโรงเรียน

Hoy and Miskel (2001) [4] กล่าวว่า สถานศึกษานั้นเป็นองค์การที่ให้บริการและผูกพันกับเรื่องการสอน การเรียนรู้เป็นหลัก อีกทั้งเป้าหมายสุดท้ายของสถานศึกษาคือ การเรียนรู้ของนักเรียน เช่นเดียวกับที่ Kerka (1995) [5] แสดงความเห็นเห็นว่า สถาบันการศึกษานั้นเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

รศ.ดร.สัมพันธ์ พันธุ์ฤทธิ์ ผู้อำนวยการสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ ประกาศผลสอบ O-net ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีปัจจุบัน พบว่า ภาพรวมของคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าครึ่งหรือบางวิชามีคะแนนสูงกว่าเกณฑ์เฉลี่ยเพียงเล็กน้อย ซึ่งทำให้มองเห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ংশี้จากคะแนน O-net เป็นปัญหาจากการจัดการศึกษาของประเทศ

ศ.ดร.ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์ ผู้อำนวยการสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา เปิดเผยผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่

3 (2554-2558) ประจำปีงบประมาณ 2554 ว่าสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาทำการประเมินสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สรุปได้ดังนี้ สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7,985 แห่ง ได้รับการรับรอง 5,690 แห่ง และไม่ได้รับการรับรอง 2,295 แห่ง เหตุผลที่ทำให้สถานศึกษาเหล่านั้นไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานเนื่องจากไม่ผ่านการประเมินตัวชี้วัดพื้นฐานที่ 5 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนคือมีคะแนนการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (O-net) อยู่ในระดับต่ำ

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่าสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานยังไม่ได้มาตรฐานจำนวนหนึ่ง ซึ่งตัวชี้วัดที่ชัดเจนอย่างหนึ่งที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาใช้เป็นแนวทางในการประเมินคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (O-net) ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่เป็นตัวชี้วัดถึงการจัดการศึกษาโดยภาพรวมของสถานศึกษาว่ามีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด ดังนั้น การสร้างรูปแบบวัฒนธรรมสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้มีคุณภาพเป็นการตอบโจทยและแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำในด้านการจัดการศึกษาให้มีเอกภาพและมีรูปแบบแนวทางการจัดการศึกษาในทิศทางเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพ

จากปัญหาการจัดการศึกษาและความสำคัญของวัฒนธรรมของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าวัฒนธรรมของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็น การวิจัยมุ่งศึกษารูปแบบวัฒนธรรมของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในบริบทของสถานศึกษาในกลุ่มมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นสถานศึกษาระดับที่ผลิตนักเรียนที่จะแยกไปเลือกเรียนหรือประกอบอาชีพตามที่ตนต้องการ ดังนั้นวัฒนธรรมของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา จึงเป็นส่วนหนึ่งที่จะหล่อหลอมกลุ่มเกลาณักเรียนตามแนวคิดองค์ประกอบวัฒนธรรมองค์การของนักวิชาการ เพื่อให้ได้รูปแบบวัฒนธรรมของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ช่วยสนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ให้บรรลุตามเป้าหมายของสถานศึกษา และสามารถสนองนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและนโยบายของชาติได้อย่างสมบูรณ์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Aims)

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบวัฒนธรรมของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตามแนวคิดทฤษฎีของนักวิชาการ
2. เพื่อสร้างรูปแบบวัฒนธรรมของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา
3. เพื่อตรวจสอบยืนยันรูปแบบวัฒนธรรมของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา

อุปกรณ์และวิธีดำเนินการวิจัย

อุปกรณ์ ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. แบบสัมภาษณ์หรือแบบสอบถามปลายเปิด (Interview Form or Open Ended)
2. แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบและรูปแบบวัฒนธรรมของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา โดยศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีจากเอกสาร ตำรา บทความ งานวิจัย และฐานข้อมูล

ขั้นตอนที่ 2 การสังเคราะห์องค์ประกอบ และโครงสร้างของรูปแบบวัฒนธรรมของสถานศึกษาระดับมัศึกษามีประเด็นที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้ องค์ประกอบด้านความคิด องค์ประกอบด้านพิธีการ องค์ประกอบด้านวัตถุประสงค์ องค์ประกอบด้านองค์การ

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างรูปแบบวัฒนธรรมของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) โดยรวบรวมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ 3 รอบ

รอบที่ 1 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน

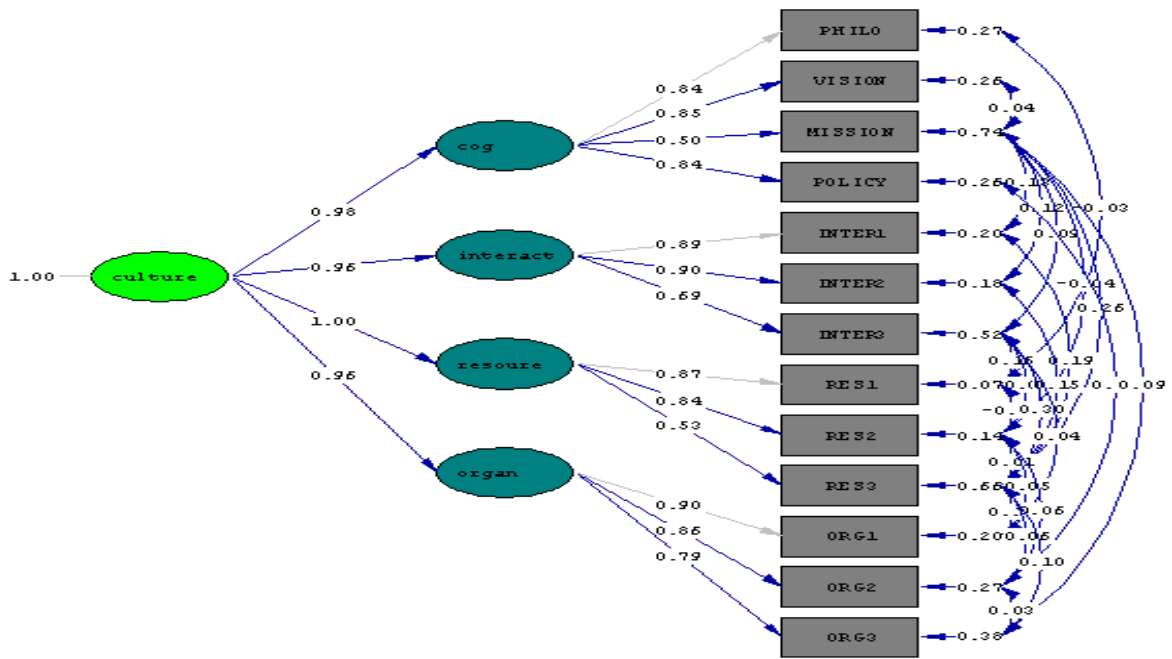
รอบที่ 2 สร้างข้อคำถามปลายเปิดที่มีมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 19 ท่าน แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

รอบที่ 3 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ พร้อมทั้งแสดงค่ามัธยฐาน (Median) ฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) เพื่อให้ผู้ตอบได้ทบทวนคำตอบเดิมของตนเองอีกครั้งหนึ่ง

ขั้นตอนที่ 4 ตรวจสอบเพื่อยืนยัน (CFA : Confirmatory Factor Analysis) ความเหมาะสมของรูปแบบวัฒนธรรมของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา โดยนำแบบสอบถามที่พัฒนาแล้วไปสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครู เพื่อกำหนดรูปแบบวัฒนธรรมของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่เหมาะสมสำหรับสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทย

ผลการวิจัย (Results)

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันรูปแบบวัฒนธรรมของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ดังแสดงในภาพที่ 1 และตารางที่ 1

$\chi^2 = 101.90, p = 0.000, RMSEA = 0.0037,$
 $NFI = 1.00, CFI = 1.00, RMR = 0.012$

ภาพที่ 1 ผลการวิเคราะห์รูปแบบวัฒนธรรมของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันรูปแบบวัฒนธรรมของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา

รูปแบบ	องค์ประกอบหลัก	องค์ประกอบย่อย	น้ำหนักองค์ประกอบ	R ²	
วัฒนธรรมของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	องค์ประกอบด้านความคิดมีน้ำหนัก	ปรัชญา	0.84	0.73	
		วิสัยทัศน์	0.85	0.74	
	องค์ประกอบเท่ากับ 0.98 มีค่า R ² เท่ากับ 0.93	นโยบาย	พันธกิจ	0.50	0.26
				0.84	0.74
	องค์ประกอบด้านปฏิสัมพันธ์มีน้ำหนัก	ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับผู้ปฏิบัติงาน		0.89	0.80
				0.90	0.82
				0.69	0.48
	องค์ประกอบเท่ากับ 0.96 มีค่า R ² เท่ากับ 0.90	ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปฏิบัติงานกับผู้ปฏิบัติงาน		0.90	0.82
				0.69	0.48

รูปแบบ	องค์ประกอบหลัก	องค์ประกอบย่อย	น้ำหนักองค์ประกอบ	R ²	
วัฒนธรรมของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	องค์ประกอบด้านทรัพยากรมีน้ำหนัก	ด้านการระดมทุนทรัพยากร	0.87	0.93	
		ด้านบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	0.84	0.86	
	องค์ประกอบเท่ากับ 1.00 มีค่า R ² เท่ากับ 0.81	ด้านการบริหารทรัพยากร		0.53	0.34
				0.87	0.87
	องค์ประกอบด้านองค์การมีน้ำหนัก	โครงสร้างขององค์การ		0.90	0.80
				0.86	0.73
	องค์ประกอบเท่ากับ 0.96 มีค่า R ² เท่ากับ 0.93	เป้าหมายขององค์การ		0.79	0.62
				0.93	0.93

$\chi^2 = 101.90, p = 0.000, RMSEA = 0.0037, NFI = 1.00, CFI = 1.00, RMR = 0.012$

จากตารางที่ 1 พบว่าผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของโมเดลการวัดรูปแบบวัฒนธรรมของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีองค์ประกอบหลัก 4 ด้าน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.96 ถึง 1.00 มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 มีค่าสัมประสิทธิ์ การพยากรณ์ (R^2) มีค่าตั้งแต่ 0.81 ถึง 0.93 และมีองค์ประกอบย่อย 13 องค์ประกอบ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.50 ถึง 0.90 มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) มีค่าตั้งแต่ 0.34 ถึง 0.93 และผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า มีค่าไค-สแควร์ เท่ากับ 101.90 ค่าความน่าจะเป็น (p) เท่ากับ 0.00 ที่องศาอิสระ 38 ค่าไค-สแควร์ มีนัยสำคัญทางสถิติแต่ผู้วิจัยได้พิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิง

ประจักษ์ด้วยค่าดัชนีวัดความสอดคล้องเชิงสัมพัทธ์เปรียบเทียบ (Comparative Fit Index: CFI) เนื่องจากเป็นอีกดัชนีหนึ่งที่ไม่ได้รับผลกระทบจากขนาดของกลุ่มตัวอย่างเกณฑ์การตัดสินใจที่นิยมใช้ก็คือ ค่าต้องไม่ต่ำกว่า 0.90 และพบว่า ค่า CFI เท่ากับ 1.00 มีค่ามากกว่า 0.90 ถือว่ากลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์และสอดคล้องกับค่าดัชนีราคาค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือมาตรฐาน (RMR) เท่ากับ 0.012 และค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อน (RMSEA) เท่ากับ 0.037 อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้และค่าสัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบมีนัยสำคัญทางสถิติผลที่ได้จากค่าสถิติดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดีแสดงว่าโมเดลการวัดรูปแบบวัฒนธรรมของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีความตรงเชิงโครงสร้าง

ตารางที่ 2 แสดงรูปแบบวัฒนธรรมของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สร้างขึ้นตามความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญและยืนยันรูปแบบวัฒนธรรมโดยกลุ่มผู้บริหารและครูในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

องค์ประกอบ	ด้านความคิด				ด้านปฏิสัมพันธ์			ด้านทรัพยากร			ด้านองค์การ		
องค์ประกอบย่อย รูปแบบวัฒนธรรม	ปรัชญา	วิสัยทัศน์	พันธกิจ	นโยบาย	ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับผู้ได้บังคับบัญชา	ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปฏิบัติงานกับผู้ปฏิบัติงาน	ความสัมพันธ์กับชุมชนและเครือข่าย	การระดมทุน	การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	การบริหารจัดการทรัพยากร	โครงสร้างองค์การ	เป้าหมายองค์การ	ระเบียบและกฎเกณฑ์องค์การ
วัฒนธรรมแบบมุ่งประสิทธิภาพ	จัดหลักสูตรที่มีความยืดหยุ่นสูงทันสมัยตรงกับกำกับการใช้งานสนองความต้องการของผู้เรียนและสังคมได้ตลอดเวลา	บริหารสถานศึกษาด้วยระบบบริหารจัดการที่มีคุณภาพและยกระดับคุณภาพมุ่งสู่การเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล	ผู้บริหารใช้ภาวะผู้นำและความคิดริเริ่มที่เน้นการพัฒนาผู้เรียน	ดำเนินการใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานวิชาการและการเรียนรู้อ	การบริหารองค์การของผู้บริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาล	ผู้ปฏิบัติงานทำงานแบบมีส่วนร่วม มุ่งสู่เป้าหมายแห่งความสำเร็จขององค์การ	สร้างเครือข่ายผู้ปกครองศิษย์เก่าระดมทรัพยากรการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	ระดมทุนเพื่อสร้างแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาและใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ในการส่งเสริมการเรียนรู้	จัดห้องสมุดที่ให้บริการสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศที่เอื้อให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองและ/หรือเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม	บริหารทรัพยากรตามความรู้ความเชี่ยวชาญของบุคลากรในองค์การ	จัดโครงสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ได้แก่ การเรียนรู้ของสมาชิกในองค์การ ความวิสัยทัศน์ร่วมการเรียนรู้เป็นทีมและมีระบบการคิดของคนในองค์การ	มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับผู้เรียนและผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholders)	กำหนดแนวทางในการปฏิบัติที่ทำให้บุคลากรในองค์การสามารถดำเนินกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมาย

สรุปและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

รูปแบบวัฒนธรรมของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ และ 13 องค์ประกอบย่อย ได้แก่

1. องค์ประกอบด้านความคิด มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.98 มีค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ R^2 เท่ากับ 0.93 ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 4 องค์ประกอบดังต่อไปนี้

1.1 ปรัชญา มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.84 มีค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ R^2 เท่ากับ 0.73

1.2 วิสัยทัศน์ มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.85 มีค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ R^2 เท่ากับ 0.74

1.3 พันธกิจ มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.50 มีค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ R^2 เท่ากับ 0.26

1.4 นโยบาย มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.84 มีค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ R^2 เท่ากับ 0.74

2. องค์ประกอบด้านปฏิสัมพันธ์ มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.96 มีค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ R^2 เท่ากับ 0.90 ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบดังต่อไปนี้

2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับผู้ปฏิบัติงาน มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.89 มีค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ R^2 เท่ากับ 0.80

2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปฏิบัติงานกับผู้ปฏิบัติงาน มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.90 มีค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ R^2 เท่ากับ 0.82

2.3 ความสัมพันธ์กับชุมชนและเครือข่ายผู้ปฏิบัติงาน มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.69 มีค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ R^2 เท่ากับ 0.48

3. องค์ประกอบด้านทรัพยากร มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 1.00 มีค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ R^2 เท่ากับ 0.81 ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบดังต่อไปนี้

3.1 ด้านการระดมทุนทรัพยากร มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.87 มีค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ R^2 เท่ากับ 0.93

3.2 ด้านบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.84 มีค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ R^2 เท่ากับ 0.86

3.3 ด้านการบริหารทรัพยากร มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.53 มีค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ R^2 เท่ากับ 0.34

4. องค์ประกอบด้านองค์การมีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.96 มีค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ R^2 เท่ากับ 0.93 ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบดังต่อไปนี้

4.1 โครงสร้างขององค์การ มีน้ำหนัก องค์ประกอบเท่ากับ 0.90 มีค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ R^2 เท่ากับ 0.80

4.2 เป้าหมายขององค์การ มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.86 มีค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ R^2 เท่ากับ 0.73

4.3 ระเบียบกฎเกณฑ์ขององค์การ มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.79 มีค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ R^2 เท่ากับ 0.62

อภิปรายผล

จากการศึกษารูปแบบวัฒนธรรมของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่เหมาะสมสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบด้านความคิด

1.1 ปรัชญา ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและตรวจสอบเพื่อยืนยันองค์ประกอบในสถานศึกษาโดยผู้บริหารและครู มีค่าน้ำหนักมากที่สุดคือ จัดหลักสูตรที่มีความยืดหยุ่นสูง ทันสมัยตรงกับการใช้งานสนองความต้องการของผู้เรียนและสังคมได้ตลอดเวลา มีค่าน้ำหนัก 0.88 ผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า การจัดหลักสูตรของสถานศึกษาให้มีความยืดหยุ่นมีความทันสมัยสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียน เน้นความเสมอภาค

ไม่จำกัดเวลาและสถานที่และมีเป้าหมายที่ชัดเจน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธงชัย ชิวปรีชา (2551) [6] ได้ศึกษาแนวทางการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลในกำกับของรัฐของต่างประเทศ พบว่าโรงเรียนในลักษณะนี้ มีอำนาจในการบริหารวิชาการโดยเน้นการตอบสนองความต้องการของชุมชน โรงเรียนมีหลักสูตรเป็นของตนเอง สามารถจัดโปรแกรมการเรียนการสอนได้ตรงตามความต้องการของผู้เรียน ออกแบบร่วมกันระหว่างครูและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

1.2 วิสัยทัศน์ มีค่าน้ำหนักมากที่สุดคือ บริหารสถานศึกษาด้วยระบบบริหารจัดการที่มีคุณภาพและยกระดับคุณภาพมุ่งสู่การเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล มีค่าน้ำหนัก 0.90 ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า การบริหารสถานศึกษาให้เกิดคุณภาพและมีการยกระดับคุณภาพรวมทั้งให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนถือว่าเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่น สอดคล้องกับผลการวิจัยของวิภา เจริญกิจ (2542) [7] ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรด้านการบริการด้วยโครงการคุณภาพ การสื่อสารและการบริการระหว่างหน่วยงานภายในองค์กร กรณีศึกษา : บริษัท ซี. พี. เซเว่น อีเลฟเว่น จำกัด (มหาชน)

1.3 พันธกิจ มีค่าน้ำหนักมากที่สุดคือ ผู้บริหารใช้ภาวะผู้นำและความคิดริเริ่มที่เน้นการพัฒนาผู้เรียน มีค่าน้ำหนัก 0.64 ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าทั้งผู้บริหารและครูเป็นผู้ที่มีบทบาทในการพัฒนาผู้เรียน ทั้งด้านสติปัญญาและศักยภาพของผู้เรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของประคอง รัศมีแก้ว (2551) [8] ได้ศึกษาคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารในสถานศึกษาที่มีคุณภาพ (Administrators' leadership traits in quality schools) พบว่า องค์กรประกอบคุณลักษณะของผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีคุณภาพประกอบด้วย 4 องค์กรประกอบคือ

- 1) ความฉลาดทางอารมณ์
- 2) การครองตน
- 3) ความสามารถในการปฏิบัติงาน
- 4) บุคลิกภาพของผู้บริหาร

1.4 นโยบาย มีค่าน้ำหนักมากที่สุดคือ มุ่งเน้นผลการพัฒนาทางวิชาการสู่ความเป็นเลิศ ได้แก่ การใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานวิชาการและจัดกิจกรรมการ

เรียนรู้ มีค่าน้ำหนัก 0.88 ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า การใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานวิชาการและจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความสำคัญในการกำหนดนโยบายของสถานศึกษามุ่งสู่ความเป็นเลิศรวมทั้งการประเมินคุณภาพภายใน และการใช้ภาษาสากลในการสื่อสารสามารถกำหนดมาตรฐานในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (Culture of Pride) Office of Institutional Research and Advancement, Trenholm State Technical College. (2005) ได้ทำการสำรวจวัฒนธรรมองค์กรและบรรยากาศองค์กรภายในสถาบัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบที่ต้องเปลี่ยนแปลงและเสริมจุดแข็งเพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขัน

2. องค์ประกอบด้านปฏิสัมพันธ์

2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับปฏิบัติงานตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและตรวจสอบเพื่อยืนยันองค์ประกอบในสถานศึกษามีค่าน้ำหนักมากที่สุดคือ การบริหารองค์การของผู้บริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาล มีค่าน้ำหนัก 0.93 ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าการบริหารจัดการภายในองค์กรหรือสถานศึกษา ผู้บริหารควรจะมียึดหลักการบริหาร โดยใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ ทำงานเป็นทีม มีส่วนร่วมและมีการกระจายอำนาจเพื่อจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความเชื่อมั่นและสามารถนำองค์การมุ่งสู่เป้าหมายแห่งความสำเร็จ สอดคล้องกับผลการวิจัยของศรีพัชรา สิทธิกำจร (2552) [9] ได้ศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (The Practice of Good Governance in Private Higher Education Institutes) พบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ คือ

- 1) หลักความรับผิดชอบ
- 2) หลักนิติธรรมและความเสมอภาค
- 3) หลักความโปร่งใส
- 4) หลักความคุ้มค่า
- 5) หลักความมั่นคง
- 6) หลักความมีส่วนร่วม
- 7) หลักคุณธรรม
- 8) หลักการใช้อำนาจหน้าที่

2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างปฏิบัติงานกับปฏิบัติงาน มีค่าน้ำหนักมากที่สุดคือ ผู้ปฏิบัติงานทำงานแบบมีส่วนร่วม มุ่งสู่เป้าหมายแห่งความสำเร็จขององค์การ มีค่าน้ำหนัก 0.92 ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า ถ้าผู้

ปฏิบัติงานทำงานแบบมีส่วนร่วม สามัคคีปรองดอง เห็นความสำคัญและเรียนรู้พฤติกรรมในการทำงานของเพื่อนร่วมงานจะทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและสามารถนำองค์การมุ่งสู่เป้าหมายแห่งความสำเร็จ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรากรณ์ สามโกเศศ และคณะ (2553) [10] ได้เสนอระบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับสุขภาพของคนไทยทั้งด้านแนวคิด หลักการ จุดมุ่งหมาย และรูปแบบของการจัดการศึกษาดังนี้ ด้านแนวคิด การจัด การศึกษาต้องอยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่า คนทุกคนมีศักยภาพที่จะเรียนรู้ได้ เป็นการศึกษาแบบเปิด ที่เปลี่ยนจากการเน้นวิชาเป็นตัวตั้ง เป็นการศึกษาแบบเน้นคนเป็นตัวตั้ง เปลี่ยนจากการแข่งขันและเอาชนะมาเป็นการช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน โดยยึดหลักการ การศึกษาเพื่อมวลชนและมวลชนเพื่อการศึกษาที่ทุกคนควรเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบการศึกษา การจัดการศึกษาควรเปลี่ยนจากรัฐรับผิดชอบเพียงผู้เดียว เป็นทุกส่วนร่วมรับผิดชอบ

2.3 ความสัมพันธ์กับชุมชนและเครือข่าย มีค่าน้ำหนักมากที่สุดคือ สร้างเครือข่ายผู้ปกครอง ศิษย์เก่า ระดมทรัพยากรการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษามีค่าน้ำหนัก 0.83 ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า การสร้างเครือข่ายผู้ปกครอง ศิษย์เก่า ทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งการจัดกิจกรรมเพื่อระดมทรัพยากรและแลกเปลี่ยนเรียนรู้มีความสำคัญอย่างยิ่งในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนให้สถานศึกษาดำเนินกิจกรรมทางการศึกษาสู่ความสำเร็จสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ชุมชนและสังคมนั้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Johnson. (1990 : 1494-A) [11] ได้ทำการวิจัยเรื่องบทบาทของโรงเรียนในการพัฒนาทีมงานเพื่อเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมโรงเรียนจากการศึกษาครั้งนี้พบว่าได้เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมโรงเรียนหลายๆ ด้าน ได้แก่ 1. การร่วมมือกันในระหว่างสมาชิก 2. ผู้ปกครองและสมาชิกของชุมชนมีความสัมพันธ์กันมากขึ้น 3. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาชิกเพิ่มขึ้น 4. การปรับปรุงชุมชน 5. การปรับปรุงสัจธรรมของตนเอง

3. องค์ประกอบด้านทรัพยากร

3.1 ด้านการระดมทุน ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและตรวจสอบเพื่อยืนยันองค์ประกอบใน

สถานศึกษามีค่าน้ำหนักมากที่สุดคือ ระดมทุนเพื่อสร้างแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาและใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ในการส่งเสริมการเรียนรู้ มีค่าน้ำหนัก 0.87 ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า ทุนเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาทางด้านการศึกษา รวมทั้งการสร้างแหล่งเรียนรู้ การจัดซื้อจัดจ้าง เอกสารตำรา สื่อและวัสดุ-อุปกรณ์ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศรีวรรณ เกียรติสุรนนท์ วิเชียร ชิวพิมาย สำเร็จ บุญเรืองรัตน์และสุภัทรา เอื้อวงศ์ (2551) [12] ได้ศึกษาการพัฒนาแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรเอกชนจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า สถานศึกษาได้รับประโยชน์จากการระดมทุนเพื่อพัฒนาสถานศึกษาและประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการจัดการโดยมีการร่วมกันกำหนดหน้าที่ของแต่ละฝ่าย

3.2 ด้านการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ มีค่าน้ำหนักมากที่สุดคือ จัดห้องสมุดที่ให้บริการสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศที่เอื้อให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง และ/หรือเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มีค่าน้ำหนัก 0.91 ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้มีความสำคัญต่อผู้เรียนในการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนและสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้เรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Davidson (2003 : 206-213) [13] ได้ศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์การและบรรยากาศองค์การของธุรกิจโรงแรม พบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Casual Link) ระหว่างบรรยากาศที่ดีที่มีต่อระดับคุณภาพของการให้บริการในโรงแรม ได้มีการนำเสนอรูปแบบเชิงมนทัศน์ของบรรยากาศองค์การ คุณภาพการให้บริการและผลการปฏิบัติงาน เพื่อแสดงให้เห็นความเชื่อมโยงระหว่างวัฒนธรรมองค์การ บรรยากาศองค์การ คุณภาพการให้บริการ ความพึงพอใจของลูกค้าและผลประกอบการของโรงแรม

3.3 ด้านการบริหารจัดการทรัพยากร มีค่าน้ำหนักมากที่สุดคือ บริหารทรัพยากรตามความรู้ ความเชี่ยวชาญของบุคลากรในองค์การ มีค่าน้ำหนัก 0.92 ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า การบริหารจัดการทรัพยากรให้ตรงกับคน ตรงกับงาน ตรงกับวัตถุประสงค์ของการใช้

งาน จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพและความคุ้มค่าในการใช้งาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชญภา ยืนยาว (2552) [14] ได้ศึกษารูปแบบการบริหารทรัพยากรบุคคลในสถาบันอุดมศึกษา พบว่า ปัจจัยที่จำเป็นต่อการบริหารทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษาประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1.การจัดการองค์การ 2.การติดต่อสื่อสาร 3.ความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ 4.การมุ่งผลสัมฤทธิ์ 5.การบริหารความเปลี่ยนแปลง 6.จรรยาบรรณในวิชาชีพ 7.การบริการที่ดี

4. องค์ประกอบด้านองค์การ

4.1 ด้านโครงสร้างองค์การ ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและตรวจสอบเพื่อยืนยันองค์ประกอบในสถานศึกษามีค่าน้ำหนักมากที่สุดคือ จัดโครงสร้างองค์การตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของสถานศึกษา มีค่าน้ำหนัก 0.89 ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า การจัดโครงสร้างองค์การให้เหมาะสมต่อการบริหารจัดการมีความสำคัญต่อการสร้างองค์การให้มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานส่งเสริมให้เกิดการกระจายอำนาจหน้าที่โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา สอดคล้องกับผล การวิจัยของอุทัย บุญประเสริฐ (2543) [15] ได้ศึกษารูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management) พบว่า มีหลักการพื้นฐานในการกำหนดรูปแบบการบริหารจัดการ คือ (1) หลักการกระจายอำนาจ (2) หลักการมีส่วนร่วม (3) หลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาสู่ประชาชน (4) หลักการบริหารตนเอง และ (5) หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล

4.2 ด้านเป้าหมายองค์การ มีค่าน้ำหนักมากที่สุดคือ มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholders) มีค่าน้ำหนัก 0.85 ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า เป้าหมายหลักของสถานศึกษานั้นให้ความสำคัญกับผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชนและสังคมนั้น โดยเน้นด้านคุณภาพทางวิชาการ สอดคล้องกับผลการวิจัยของอุทัย บุญประเสริฐ (2543) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management) พบว่า

รูปแบบที่ชุมชนมีบทบาทหลัก แนวคิดสำคัญคือ การจัดการศึกษาควรตอบสนองความต้องการและค่านิยมของผู้ปกครองและชุมชนมากที่สุด ธงชัย ชิวปรีชา (2551) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลในกำกับของรัฐของต่างประเทศ พบว่า โดยทั่วไปแล้ว โรงเรียนในลักษณะนี้ มีอำนาจในการบริหารวิชาการโดยเน้นการตอบสนองความต้องการของชุมชน โรงเรียนมีหลักสูตรเป็นของตนเอง สามารถจัดโปรแกรมการเรียนการสอนได้ตรงตามความต้องการของผู้เรียน ออกแบบร่วมกันระหว่างครูและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

4.3 ด้านระเบียบ กฎเกณฑ์ขององค์การ มีค่าน้ำหนักมากที่สุดคือ กำหนดแนวทางในการปฏิบัติที่ทำให้บุคลากรในองค์การสามารถดำเนินกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมาย มีค่าน้ำหนัก 0.80 ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า ระเบียบและกฎเกณฑ์ของสถานศึกษามีความสำคัญต่อการนำองค์การมุ่งสู่เป้าหมายแห่งความสำเร็จเพราะถ้าบุคลากรยึดหลักการ กติกาของสังคม ย่อมส่งผลให้บุคลากรในองค์การเคารพระเบียบกฎเกณฑ์ กติกาของสังคมองค์การนั้นก็จะมิมีวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Hair (1998 : 24) [16] พบว่าปทัสถานของกลุ่ม (Group Norms) ส่งผลต่อพฤติกรรมของปัจเจกบุคคลที่จะปฏิบัติตามพฤติกรรมที่กลุ่มที่ตนเป็นสมาชิกยอมรับและกำหนดไว้ร่วมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากเป็นกลุ่มที่มีความสัมพันธ์กันเหนียวแน่นจะยิ่งมีอิทธิพลสูงต่อการรับรู้ ค่านิยมและทัศนคติของปัจเจกบุคคลที่เป็นสมาชิก โดยมีแนวโน้มที่จะคล้อยตามสิ่งที่กลุ่มคาดหวังให้เป็น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่องรูปแบบวัฒนธรรมของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความอนุเคราะห์จากบุคคลที่มีพระคุณหลายกลุ่มดังต่อไปนี้

ขอกราบขอบคุณกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ให้การสัมภาษณ์และตอบแบบสอบถามโดยใช้เทคนิคเดลฟายในกระบวนการวิจัยและเทคนิคสนโรวบอลในการสืบค้นผู้เชี่ยวชาญ

กราบขอบคุณผู้บริหารและครูในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กรุณาตอบแบบสอบถามเพื่อยืนยันผลของการวิจัยในครั้งนี้

กราบขอบพระคุณท่านรองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ ศุภสิทธิ์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ที่อำนวยความสะดวกในการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้

กราบขอบคุณ ดร.ช่อเพชร เบ้าเงิน คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์และดูแลกระบวนการดำเนินงานของนักศึกษาด้วยดีมาตลอด

กราบขอบคุณ ผู้ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่องานวิจัยครั้งนี้คือท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณ ชาติสุกานต์ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.อรสา จรุงธรรม กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำปรึกษา กำกับดูแลให้วิทยานิพนธ์มีความถูกต้อง ชัดเจน มีความสมบูรณ์และห่วงใยในภารกิจของศิษย์เป็นอย่างดี

คุณูปการที่เกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จงบังเกิดแก่บูรพคณาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาให้แก่ผู้วิจัยรวมทั้ง ภรรยาและบุตรสาวที่ช่วยเหลือและให้กำลังใจด้วยดีตลอดมา

เอกสารอ้างอิง

- [1] Fyans, Leslie J., Jr.; & Martin L. Maehr. **School Culture, Student Ethnicity, and Motivation.** Urbana, Illinois: The National Center for School Leadership. 1990. 29 pages. ED 327-947.
- [2] Thacker, Jerry L., and William D. McInerney. "Changing Academic Culture To Improve Student Achievement in the Elementary Schools." ERS SPECTRUM 10, 4 (Fall 1992): 18-23. EJ 454 390.
- [3] Downer, Donovan Francis. A Comparison of the Attitude Structures of Five Sub-Public in Newfoundland Concerning the Factors and Definitions of Effective School, Dissertation Abstracts International. 52, (September 1989): 3136-A.
- [4] Hoy, W. and C. Miskel. (2001). **Educational Administration: Theory, Research and Practice.** 6th ed. New York: McGraw-Hill.
- [5] Kerka, S. (1995). **The Learning Organization.** (Online). Available: <http://www.ericcave.org/docs/mr0004.html>. Accessed [8 October 2005].
- [6] ธงชัย ชิวปรีชา และคณะ. (2551). **แนวทางการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลในกำกับของรัฐ : กรณี โรงเรียนมหิตลวิทยานุสรณ์.** กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- [7] วินา เจนกิจจวนิชย์. (2543). **การพัฒนาวัฒนธรรมองค์การด้านการบริการด้วยโครงการคุณภาพ การสื่อสารและการบริการระหว่างหน่วยงานภายในองค์การ: กรณีศึกษา บริษัท ซี.พี. เซเว่น อีเลฟเว่น จำกัด (มหาชน).** กรุงเทพมหานคร: ภาคนิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- [8] ประคอง รัศมีแก้ว. (2551). **คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารในสถานศึกษาที่มีคุณภาพ.** นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- [9] ศรีพัชรา สิทธิกำจร-แก้วพิจิตร. (2551). **การใช้หลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน.** Veridian E-Journal, Silpakorn University. 2;1 (สิงหาคม 2552).

- [10] วรากรณ์ สามโกเศศ. (2553). **ข้อเสนอทางเลือก ระบบการศึกษาที่เหมาะสมกับสุขภาวะคนไทย; รายงาน.** กรุงเทพฯ : โครงการศึกษาเพื่อพัฒนาข้อเสนอทางเลือกที่เหมาะสมสำหรับการปฏิรูปการศึกษาเพื่อสุขภาวะคนไทย (ปศท.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.), LA 1221 ว4ข57.
- [11] Johnson, D.W.;& Johnson, R.T. (1990). **Learning Together and Alone.** New Jersey: Prentice-Hall.
- [12] ศรีวรรณ เกียรติสุนนท์; และคนอื่นๆ. (2554). **ศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรเอกชนจังหวัดศรีสะเกษ.**
- [13] Davidson, Michael C.G. (2003). Does Organizational climate add to service quality in hotel?. **International Journal of Contemporary Hospitality Management.** 15(4): 206-213.
- [14] พิชญภา ยืนยาว. (2552). **รูปแบบการบริหารทรัพยากรบุคคลในสถาบันอุดมศึกษา.** นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- [15] อุทัย บุญประเสริฐ. (2543). **การศึกษาแนวทางการบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโรงเรียนเป็นฐาน.** กรุงเทพฯ: CURS ภาลาตพรวัว.
- [16] Hair, J.F., Anderson, R.E., Tatham, R.L., Black, W.C. (1998). **Multivariate Data Analysis.** 5th ed. Upper Saddle River, N.J: Prentice Hall.